

# Ethics of Passover Ethical Issue #1:

## Pharaoh's Fear of the Israelites

Source Sheet by Rabbi Deena Gottlieb

### Exodus 1:6-14

(6) Joseph died, and all his brothers, and all that generation. (7) But the Israelites were fertile and prolific; they multiplied and increased very greatly, so that the land was filled with them. (8) A new king arose over Egypt who did not know Joseph. (9) And he said to his people, "Look, the Israelite people are much too numerous for us. (10) **Let us scheme against them**, so that they may not increase; otherwise in the event of war they may join our enemies in fighting against us and rise from the ground." (11) So they set taskmasters over them to oppress them with forced labor; and they built garrison cities for Pharaoh: Pithom and Raamses. (12) But the more they were oppressed, the more they increased and spread out, so that the [Egyptians] came to dread the Israelites. (13) The Egyptians ruthlessly imposed upon the Israelites (14) the various labors that

### שמות א':ו'-י"ד

(ו) וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל-אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא: (ז) וַיִּבְּגּוּ יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיֵּעָצְמוּ בְּמֵאדָּ מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: (ח) (פ) וַיָּקָם מֶלֶךְ-חָדָשׁ עַל-מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא-יָדַע אֶת-יוֹסֵף: (ט) וַיֹּאמֶר אֶל-עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ: (י) הֲבֵאָה גִתְּחַכְמָה לָּו פֶּן-יִרְבֶּה וְהִזְיָה כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם-הוּא עַל-שְׂנְאֵינוּ וְנִלָּחֲמוּ-בָנוּ וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ: (יא) וַיִּשְׁיִמוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנּוֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיָּבֶן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת-פִּתּוֹם וְאֶת-רַעַמְסֵס: (יב) וַיִּבְּאוּ אֲשֶׁר יַעֲנֶה אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצֻ מִבְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יג) וַיַּעֲבֲדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרָה: (יד)

they made them perform. Ruthlessly they made life bitter for them with harsh labor at mortar and bricks and with all sorts of tasks in the field.

וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בְּעֵבֶדָה  
קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבְנִים  
וּבְכָל-עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת  
כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר-עָבְדוּ בָהֶם  
בְּפָרֹךְ:

### Questions:

1) Pharaoh was scared that the Israelites were becoming too powerful. what was his first step to reduce their power?

2) were the Israelites really a threat to the Egyptians? was his fear "real" or made up? why would Pharaoh make up a fear like this?

### Ramban on Exodus 1:10

(1) "Let us scheme against them"  
Pharaoh and his advisers did not decide to smite them with the sword, because that would be a great betrayal, to smite a nation that has come to the land on the command of a previous Pharaoh. Even the common people wouldn't give consent to the Pharaoh to do such a crime...and additionally the nation of Israel was numerous and mighty and

### רמב"ן על שמות א':י

(א) **הבה נתחכמה לו** לא ראה פרעה וחכמי יועציו להכותם בחרב, כי תהיה בגידה גדולה להכות חנם העם אשר באו בארץ במצות המלך הראשון. וגם עם הארץ לא יתנו רשות למלך לעשות חמס כזה, כי עמהם הוא מתייעץ, ואף כי בני ישראל עם רב ועצום ויעשו עמהם מלחמה גדולה. אבל אמר שיעשו דרך חכמה שלא ירגישו ישראל כי באיבה יעשו בהם, ולכך הטיל בהם מס, כי דרך הגרים בארץ להעלות מס למלך כמו שבא בשלמה (מ"א ט כא):  
**ואחרי כן** צוה בסתר למילדות להרוג הזכרים על האבנים, ואפילו היולדות עצמן לא ידעו בהם ואחרי כן צוה לכל עמו כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אתם. והענין שלא רצה לצוות לשרי הטבחים אשר לו להרגם בחרב המלך או שישליכו הם אותם ליאור, אבל אמר לעם כאשר ימצא כל אחד ילד יהודי ישליך אותו ביאור, ואם יצעק אבי הילד אל המלך או אל שר העיר יאמרו שיביא עדים ויעשה בו נקמה. וכאשר הותרה רצועת המלך היו המצרים מחפשים הבתים ונכנסים שם בלילות ומתנכרין ומוציאים הילדים משם, כי על כן נאמר ולא יכלה עוד הצפינו (להלן ב ג):  
**ונראה** שעמד זה ימים מעטים, כי בלדת אהרן לא היתה

would fight back in a great war.  
Rather he advised that they should  
act cleverly so that Israel should not  
feel that he is acting out of hate, and  
therefore he levied a tax on them, for  
it is common for foreigners to pay a  
tax to the king, as is seen by Solomon  
(Kings 1, 9:21)

הגזרה, וכשנולד משה נראה שנתבטלה, אולי בת פרעה  
בחמלה עליו אמרה לאביה שלא יעשה כן, או כאשר נשמע כי  
מאת המלך נהיה הדבר ביטל אותו, או שהיה על פי  
האצטגנינות כדברי רבותינו (שמו"ר א' כט), כי הכל  
התחכמות עליהם שלא יודע החמס וזה טעם מאמר האומרים  
למשה רבינו אשר הבאשתם את ריחנו לתת חרב בידם (להלן  
ה' כא), כי עתה יוסיפו בשנאתם אותנו, וימצאו טענה כי  
אנחנו מורדים במלכות ויהרגו אותנו בחרב לעיני הכל, לא  
יצטרכו עוד לעשות במרמה: (ב) ועלה מן הארץ על כרחנו.  
ורבותינו דרשו (סוטה יג שמו"ר א' ט') כאדם שמקלל עצמו  
ותולה קללתו באחרים, כאילו כתב ועלינו מן הארץ והם  
יירשوه. לשון רבינו שלמה. ואם כפירוש הרב היה אומר  
"ועלה על הארץ", כי כן הלשון בלוחמים: עלה נבוכדנצר  
מלך בבל (מלכים ב' כ"ד א'), על כל ערי יהודה הבצורות  
וילכדם, ויתפשם (מ"ב יח יג), עלה רצין מלך ארם ירושלם  
למלחמה (ישעיה ז א). ואולי יאמר ועלה עלינו מן הארץ  
אשר הוא יושב בה, ירמוז לארץ גושן:  
ויתכן לפרש שיאמר כי תקראנה מלחמות יהיה נוסף על  
שונאינו לשלול שלל ולבזוז בז, ויעלה לו מן הארץ הזאת אל  
ארץ כנען עם כל אשר לנו, ולא נוכל אנחנו לנקום נקמתנו  
ממנו ולהלחם בו והוא כלשון אשר העלנו מארץ מצרים  
(להלן לב א'), אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל  
מארץ צפונה ומכל הארצות (ירמיה כג ח). וכן ושמו להם  
ראש אחד ועלו מן הארץ (הושע ב ב), ששימו עליהם ראש  
ועלו לארצם מן הארץ אשר גלו בה:

### Questions:

- 1) How did Ramban (a Medieval Jewish Scholar) understand Pharaoh's strategy in dealing with the Israelites?
- 2) Do you think Pharaoh's decision to treat the Israelites harshly, but not **Too** harshly, in the beginning made it easier to enslave them later on?
- 3) How did he get the rest of the Egyptians on board with his plan?
- 4) what could the Egyptian people have done to stand up for the Israelites?

# Ethics of Passover Ethical Issue #2:

## Shiphra and Pua save the Israelite Babies

Exodus 1:15-21

(15) The king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, one of whom was named Shiphrah and the other Puah, (16) saying, "When you deliver the Hebrew women, look at the birthstool: if it is a boy, kill him; if it is a girl, let her live." (17) The midwives, fearing God, did not do as the king of Egypt had told them; they let the boys live. (18) So the king of Egypt summoned the midwives and said to them, "Why have you done this thing, letting the boys live?" (19) The midwives said to Pharaoh, "Because the Hebrew women are not like the Egyptian women: they are vigorous. Before the midwife can come to them, they have given birth." (20) And God dealt well with the midwives; and the people multiplied and increased greatly. (21) And because the midwives feared God, God was kind to them.

שמות א': ט"ו-כ"א

(טו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמְּיַלְדֹת  
הָעִבְרִיָּת אֲשֶׁר יָשָׁם הָאֶחָת שִׁפְרָה  
וְיָשָׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה: (טז) וַיֹּאמֶר  
בְּיֹלְדָכֶן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וַיִּרְאֶינָהוּ  
עַל־הָאֲבָנִים אִם־בֵּן הוּא וְהָמַתְּן אוֹתוֹ  
וְאִם־בַּת הִיא וְחָיָה: (יז) וַתִּירָאנָה  
הַמְּיַלְדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ  
כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם  
וַתַּחֲיֶינָה אֶת־הַיִּלָּדִים: (יח) וַיִּקְרָא  
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לַמְּיַלְדֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן  
מַדּוּעַ עָשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וַתַּחֲיֶינָה  
אֶת־הַיִּלָּדִים: (יט) וַתֹּאמְרֶנָּה הַמְּיַלְדֹת  
אֶל־פָּרֹעֶה כִּי לֹא כַּנָּשִׁים הַמִּצְרִיָּת  
הָעִבְרִיָּת כִּי־תַחֲיוֹת הֵנָּה בְּטָרָם תָּבוֹא  
אֲלֵהֶן הַמְּיַלְדֹת וַיִּלְדוּ: (כ) וַיִּיטֹב  
אֱלֹהִים לַמְּיַלְדֹת וַיַּרְבּ הָעָם וַיַּעֲצֻמוּ  
מְאֹד: (כא) וַיְהִי כִי־יֵרָאוּ הַמְּיַלְדֹת  
אֶת־הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּרָחִים:

Questions:

1) why did Shiphra and Pua save the Israelite babies?

2) Is there something besides the "Fear of God" that makes us do good things? why or why not?

3) what excuse do Shiphra and Pua give to Pharaoh for why they couldn't kill the babies? Do you think their white lie is a good idea in this case?

4) Shiphra and Pua were rewarded by God for doing the right thing. Should we always expect a reward when we do something good? why or why not?

5) what would you have done if you were in Shiphra and Pua's position?

# Ethics of Passover Ethical Issue #3:

## Pharaoh's Daughter Saves Moses from the Nile

**Exodus 2:1-10**

(1) A certain man of the house of Levi went and married a Levite woman. (2) The woman conceived and bore a son; and when she saw how beautiful he was, she hid him for three months. (3) When she could hide him no longer, she got a wicker basket for him and caulked it with bitumen and pitch. She put the child into it and placed it among the reeds by the bank of the Nile. (4) And his sister stationed herself at a distance, to learn what would befall him. (5) The daughter of Pharaoh came down to bathe in the Nile, while her maidens walked along the Nile. She spied the basket among the reeds and sent her slave girl to fetch it. (6) When she opened it, she saw that it was a child, a boy crying. She took pity on it and said, "This must be a Hebrew child." (7) Then his sister said to Pharaoh's daughter,

**שמות ב': א'-י'**

(א) וַיֵּלֶד אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח  
אֶת-בֵּת-לֵוִי: (ב) וַתֵּהָרֶה הָאִשָּׁה  
וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא  
וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרֵחִים: (ג)  
וְלֹא-יָכְלָה עוֹד הִצְפִּינוֹ וַתִּקַּח-לּוֹ  
תֵּבַת גֹּמָא וַתַּחְמֶרָה בַּחֲמֶר וּבִזְנִיף  
וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף  
עַל-שִׁפְתַּת הַיָּאָר: (ד) וַתַּתְּצֵב  
אֶחָתוֹ מֵרָחֵק לִדְעָה מֶה-יֵּעָשֶׂה  
לּוֹ: (ה) וַתֵּרָד בַּת-פַּרְעֹה לָרְחֹץ  
עַל-הַיָּאָר וַנַּעֲרָתֶיהָ הִלְכֹת עַל-יַד  
הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת-הַתֵּבָה בַּתּוֹךְ  
הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אֲמָתָהּ וַתִּקְנֶהָ  
(ו) וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת-הַיֶּלֶד  
וְהִנֵּה-נֹעַר בֶּכֶה וַתַּחֲמַל עָלָיו  
וַתֹּאמֶר מִי־לִדִּי הָעִבְרִים זֶה: (ז)  
וַתֹּאמֶר אֶחָתוֹ אֶל-בַּת-פַּרְעֹה  
הַאֵלֶּךְ וַקְרֵאתִי לָךְ אִשָּׁה מִיִּנְקָת  
מִן הָעִבְרִית וַתִּינַק לָךְ אֶת-הַיֶּלֶד:

“Shall I go and get you a Hebrew nurse to suckle the child for you?” (8) And Pharaoh’s daughter answered, “Yes.” So the girl went and called the child’s mother. (9) And Pharaoh’s daughter said to her, “Take this child and nurse it for me, and I will pay your wages.” So the woman took the child and nursed it. (10) When the child grew up, she brought him to Pharaoh’s daughter, who made him her son. She named him Moses, explaining, “I drew him out of the water.”

(ח) וַתֹּאמֶר-לָהּ בַת-פַּרְעֹה לְכִי  
וּתְלִדִי הָעֶלְמָה וַתִּקְרָא אֶת-אֶם  
הַיֶּלֶד: (ט) וַתֹּאמֶר לָהּ בַת-פַּרְעֹה  
הִילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִנֵּקְהוּ  
לִי וְאֶנִּי אֶתֵּן אֶת-שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח  
הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקְהוּ: (י) וַיִּגְדַּל  
הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת-פַּרְעֹה  
וַיְהִי-לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה  
וַתֹּאמֶר כִּי מִן-הַמַּיִם מָשִׂיתִהוּ:

Questions:

- 1) How does Pharaoh's daughter know that this is a Hebrew child?
- 2) why does she save him anyway?
- 3) It must have taken a lot of courage to save Moses. After all, her father was the one who said to kill the Israelite/Hebrew children. How might she have found the courage to take this action?
- 4) what would you have done if you were in her position?

Talmud: Sotah 12b:8

The next verse states: **“And she opened it and saw it [vatirehu], even the child”** (Exodus 2:6). The Talmud comments: The verse states: **“And she saw it”; but the verse should have simply stated: And she saw. Rabbi Yosei, son of Rabbi Ḥanina, says:** In addition to Moses, **she saw the Divine Presence with him.** This is indicated by the usage of “saw it.”

סוטה י"ב ב:ח'

ותפתח ותראהו את הילד ותרא  
מיבעי ליה א"ר יוסי ברבי חנינא  
שראתה שכינה עמו

Questions:

1) This source from the Talmud tells us that Pharaoh's daughter not only saw Moses in the basket, but she also saw the Divine Presence with him. Is this why she saved him?

2) Do you think she would have saved an ordinary child (even if she didn't see the presence of God with it)?

Sforno on Exodus 2:6

(1) ותפתח, she then saw that this was an exceptionally beautiful baby.

ספורנו על שמות ב':ו'

(א) ותפתח ותראהו ותרא אותו כי  
טוב הוא ויפה מאד:



Questions:

- 1) Sforzo, the Medieval Jewish scholar, said that the baby in the basket was very beautiful. Do you think this is why she saved him?
- 2) what do you think would have happened if the baby were not so beautiful?

# Ethics of Passover

## Ethical Issue #4: Moses Kills the Egyptian Taskmaster

**Exodus 2:11-15**

(11) Some time after that, when Moses had grown up, he went out to his kinsfolk and witnessed their labors. He saw an Egyptian beating a Hebrew, one of his kinsmen. (12) He turned this way and that and, seeing no one about, he struck down the Egyptian and hid him in the sand. (13) When he went out the next day, he found two Hebrews fighting; so he said to the offender, "Why do you strike your fellow?" (14) He retorted, "Who made you chief and ruler over us? Do you mean to kill me as you killed the Egyptian?" Moses was frightened, and thought: Then the matter is known! (15) When Pharaoh learned of the matter, he sought to kill Moses; but Moses fled from Pharaoh. He arrived in the land of Midian, and sat down beside a well.

**שמות ב': י"א-ט"ו**

(יא) ויהי | בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל  
מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אֶחָיו וַיֵּרָא  
בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה  
אִישׁ-עִבְרִי מֵאֶחָיו: (יב) וַיִּפֹּן כֹּה  
וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיִּדֹּף  
אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַחֹל: (יג)  
וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשְּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי-אֲנָשִׁים  
עֹבְרִים נִצָּים וַיֹּאמֶר לָרֶשֶׁע לָמָּה  
תִּכֶּה רֵעֶךָ: (יד) וַיֹּאמֶר מִי שְׂמִיךָ  
לְאִישׁ שָׂר וְשִׁפְט עָלֵינוּ הֲלֹהֵינוּ  
אֲתָה אָמַר כְּאִשֶּׁר הָרַגְתָּ  
אֶת-הַמִּצְרִי וַיֵּרָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר  
אָכֵן נֹדַע הַדָּבָר: (טו) וַיִּשְׁמַע  
פָּרְעֹה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֹשׁ  
לְהַרְגוֹ אֶת-מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מִצֵּיטָה מִפְּנֵי  
פָּרְעֹה וַיָּשָׁב בְּאֶרֶץ-מִדְיָן וַיָּשָׁב  
עַל-הַבְּאֵר:

Questions:

- 1) why did Moses commit such a quick and rash action?
- 2) Did Moses make the right choice by killing the taskmaster?
- 3) what could Moses have done differently in this situation?
- 4) what would you have done had you been in Moses' position?

**Pirkei DeRabbi Eliezer 48:9**

Moses went into the camp of Israel, and saw one of the taskmasters of Pharaoh smiting one of the sons of Kohath, the Levites, for they were his brethren, as it is said, "And he saw an Egyptian smiting an Hebrew, *one of his brethren*" (*ibid.*). **He began to rebuke him with the sword of his lips, and afterwards he slew him, and buried him in the midst of the camp...**

**פרקי דרבי אליעזר מ"ח:ט'**

(ט) וכל בני פלטרין של פרעה היו מגדלין אותו, שנ' ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו יצא משם אל מחנה ישראל וראה אחד מנוגשי פרעה מכה את אחד מבני הקהתי הלויים שהם מאחיו שנ' וירא איש מצרי מכה איש עברי התחיל מקללו בחרב שפתיו וטמנו בתוך המחנה שנ' ויך את המצרי ויטמנהו בחול ואין חול אלא ישראל שנ' והיה מספר בני ישראל כחול הים.

Question:

- 1) why does the author of this Midrash (commentary on the Torah) want to believe that Moses spoke/used his words with the Egyptians before he used violence?

# Ethics of Passover: Ethical Issue #5:

## God brings the Plagues upon all the Egyptians

**Exodus 3:18-20**

(18) They will listen to you; then you shall go with the elders of Israel to the king of Egypt and you shall say to him, 'Adonai, the God of the Hebrews, appeared to us. Now therefore, let us go a distance of three days into the wilderness to sacrifice to Adonai our God.' (19) Yet I know that the king of Egypt will let you go only because of a greater might. (20) So I will stretch out My hand and smite Egypt with various wonders [plagues] which I will work upon them; after that he shall let you go.

**שמות ג': י"ח-כ'**

(יח) וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וּבֵאתָ אִתָּהּ  
וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ מִצְרַיִם  
וְאָמְרָתָם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי  
הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה  
נֵלְכָה-נָּא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים  
בְּמִדְבָּר וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ:  
(יט) וְאָנֹכִי יוֹדַעְתִּי כִּי לֹא-יִתֶּן אֹתְכֶם  
מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהֵלֵךְ וְלֹא בְיַד חֲזָקָה:  
(כ) וְשַׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי וְהַכִּיתִי  
אֶת-מִצְרַיִם בְּכָל נֶפְלְאוֹתֵי אֲשֶׁר  
אֶעֱשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי-כֵן יִשְׁלַח  
אֹתְכֶם:

Questions:

1) why did God bring plagues to all of Egypt (and not just Pharaoh)?

2) was it right or fair of God to punish the whole Egyptian society for

the decisions of its leader?

**Sforno on Exodus 3:20**

(1) והכיתי את מצרים בכל נפלאותי (1)  
The plagues will make everyone who experiences them sit up and take notice. Many of those who will hear about the plagues perhaps repent and abandon idolatry.

**ספורנו על שמות ג':כ'**

(א) והכיתי את מצרים בכל  
נפלאותי באופן שיפלא עליהן כל  
שומע, ורבים יראו וייראו אולי  
ישובו קצתם:

**Questions:**

- 1) Does God use the plagues as a punishment for the Egyptians or a tool to help them stop worshipping idols?
- 2) Do you think God's strategy is effective?